

بار بیماری‌ها و آسیب‌ها در ایران در سال ۱۳۸۲

محسن نقوی^۱، فرید ابوالحسنی^۲، فرشاد پورملک^۳، ناهید جعفری^۴، مازیار مرادی لاکه^۵، بابک عشرتی^۶، نیلوفر مهدوی هزاوه^۷، حسین کاظمینی^۸، آرش طهرانی بنی هاشمی^۹، شروان شعاعی^{۱۰}

^۱ اپیدمیولوژیست، مرکز توسعه شبکه و ارتقاء سلامت معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

^۲ متخصص بیماری‌های داخلی، دانشیار گروه بیماری‌های داخلی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

^۳ اپیدمیولوژیست، دانش آموخته دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

^۴ متخصص پزشکی اجتماعی، مرکز توسعه شبکه و ارتقاء سلامت معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

^۵ متخصص پزشکی اجتماعی، دانشیار گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

^۶ اپیدمیولوژیست، استادیار دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اراک

^۷ روانپزشک، اداره سلامت روان، دفتر سلامت روانی اجتماعی، معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

^۸ متخصص پزشکی اجتماعی، مرکز توسعه شبکه و ارتقاء سلامت معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

^۹ پزشک و کارشناس ارشد بهداشت عمومی، مرکز تحقیقات روماتولوژی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

^{۱۰} دندان پزشک، پژوهشگر موسسه پژوهشگران بدون مرز

نویسنده رابط: فرشاد پورملک، نشانی: تهران، سعادت آباد، بلوار پاک نژاد، میدان سرو، خیابان شهید حیدریان، پلاک ۱۸. تلفن: ۰۹۱۲-۶۴۰۱۸۴۸-۰۹۱۲ پست الکترونیک:

pourmalek_farshad@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۸۶/۱۲/۱۹؛ پذیرش: ۱۳۸۷/۵/۵

مقدمه و اهداف: شاخص سال‌های عمر تطبیق شده برای ناتوانی (Disability-Adjusted Life Years, DALY)، پیامدهای کشنده و غیرکشنده بیماری‌ها و آسیب‌ها را در قالب یک عدد خلاصه کرده و مشکلات سلامت جوامع را به صورت کمی بیان می‌نماید. این مطالعه با هدف برآورد بار بیماری‌ها و آسیب‌ها برحسب شاخص DALY در سطح ملی برای ۶ استان به تفکیک طراحی و اجرا شده است. روش کار: از روش‌های سازمان جهانی بهداشت برای برآورد بار مرگ زودرس، بار ناتوانی، و DALY استفاده شد. چند تطبیق در روشهای مزبور صورت گرفت.

نتایج: میزان DALY، ۲۱۵۷۲ سال در صد هزار بود. ۶۲٪ از آن عمر از دست رفته به علت مرگ زودرس و ۳۸٪ آن عمر از دست رفته به علت ناتوانی بود؛ ۵۸٪ به علت بیماری‌های غیرواگیر، ۲۸٪ ناشی از علل خارجی (سوانح)، و ۱۴٪ اثر بیماری‌های واگیر، بیماری‌های مادران در نتیجه عوارض بارداری و زایمان، بیماری‌های حول تولد و کمبودهای تغذیه‌ای بود. گروهی از بیماری‌ها و صدمات که بالاترین بار را در جنس مذکر ایجاد می‌کرد صدمات عمدی و غیر عمدی با ۲/۷۸۹ میلیون سال، و گروه مشابه در جنس مونث، اختلالات روانی با ۱/۱۹۱ میلیون سال DALY بود. علت منفرد مسبب بیشترین بار در جنس مذکر، حوادث ترافیکی و در جنس مونث، بیماری اسکیمیک قلب بود. بار بیماری‌ها در سطح استانی تنوع قابل ملاحظه‌ای داشت.

نتیجه‌گیری: سیمای سلامت و بیماری در ایران در کل از نمای قدیمی غلبه بیماری‌های واگیردار، مرتبط با بارداری و زایمان، حول زمان تولد، و کمبودهای تغذیه‌ای به غلبه بیماری‌های غیرواگیر و سوانح و حوادث در سطح ملی گذار کرده است. نتایج بار ملی بیماری‌ها عینی‌ترین شواهد مورد نیاز برای سیاست‌گذاری و مدیریت برنامه‌های سلامت، پژوهش‌های سلامت، و توسعه منابع بخش سلامت هستند.

واژگان کلیدی: بار بیماری‌ها، ارزیابی عملکرد نظام‌های سلامت، اندازه‌های خلاصه سلامت جمعیت، ایران

مقدمه

سلامت و امید زندگی توأم با سلامت در جمهوری اسلامی ایران برای سال ۱۳۸۲ توسط اداره مدیریت برنامه‌های سلامت مرکز

نخستین مطالعه ملی بار بیماری‌ها و آسیب‌ها و بار عوامل خطر